

Konference o právu a zákonných povinnostech samospráv

*Poskytování informací obcemi – praktické poznatky, problémy
a vyřizování nejčastějších žádostí o informace*

JUDr. Adam Furek
odbor dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra

22. března 2011, od 13:30 – 14:30
hotel Olympik Praha, Sokolovská 138, Praha 8

Obsah prezentace

1. Obecný zákonný rámec poskytování informací obcemi
2. Zveřejňování informací
3. Vyřizování žádostí o poskytnutí informací
4. Typické žádosti o poskytnutí informací a způsob jejich vyřizování

*Především praktické problémy: **Kdykoli pokládejte dotazy***

Právo na informace (povinnost poskytovat informace)

čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod

„Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.“

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

„Představuje obecný procesní a hmotněprávní rámec pro realizaci povinnosti státu a samosprávy poskytovat informace o své činnosti“

Kdo je v podmínkách územní samosprávy povinen poskytovat informace?

Obec a její orgány (§ 2 odst. 1 InfZ)

- V případě samostatné působnosti je **povinným subjektem** obec jako celek, jednající svými orgány (žádosti vyřizuje obecní úřad, byť by byla adresována např. radě obce)
- V případě přenesené působnosti jsou **povinnými subjekty** jednotlivé orgány, které danou přenesenou působnost vykonávají
- § 20 odst. 6 InfZ

Veřejné instituce (§ 2 odst. 1 InfZ)

- **Právnícké osoby zřízené nebo založené územním samosprávným celkem nebo jím ovládané**, splňují-li zákonné znaky (veřejný účel, zřízení samosprávou, dozor a kontrola samosprávy a ustavování jejich orgánů)
- **Samostatnými povinnými subjekty jsou** – příspěvkové organizace, organizační složky, obchodní společnosti, dobrovolné svazky obcí

Jaké informace jsou obce povinny poskytovat?

- Povinnost poskytovat informace se týká **informací vztahujících se k působnosti obce**
- **Informace (§ 3 odst. 3):** „Jakkoli zaznamenané údaje“ (odlišnost od *dokumentu*). Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací (§ 2 odst. 4).
- **Působnost obce (§ 2 odst. 4):** Nejedná se o pouze zákonem vymezené úkoly, ale o jakoukoli činnost realizovanou obcemi (a jejich orgány).

Nevztahuje-li se informace k působnosti obce, musí být žádost odložena. **Žádost o poskytnutí informace nelze odložit, protože ji žadatel adresoval „nepříslušnému“ obecnímu orgánu – jedná se o působnost obce**

Dva základní způsoby poskytování informací

- Na základě **individuální žádosti o poskytnutí informace**
- **Zveřejněním informace**
 - *povinné* - § 5 odst. 1, 2 a 3
 - *dobrovolné* - § 5 odst. 7

Povinný subjekt může dobrovolně zveřejnit jakoukoli informaci a v rozsahu, v jakém by byl oprávněn tuto informaci poskytnout na základě žádosti (tj. po odstranění všech zákonem chráněných údajů)

Povinné zveřejňování informací

- Vztahuje se na „základní“ informace vypovídající o obci (§ 5 odst. 1 a 2)
- Musejí být zpřístupněny v sídle a případně i v úřadovnách povinného subjektu a dále způsobem umožňujícím dálkový přístup („na internetu“)
- Způsobem umožňujícím dálkový přístup se informace zveřejňují ve struktuře dané vyhláškou č. 442/2006 Sb.
- § 103 odst. 4 písm. e) zákona o obcích: **Starosta obce odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce**

Povinnost zveřejnit poskytnutou informaci

§ 5 odst. 3:

Do 15 dnů od poskytnutí informací na žádost povinný subjekt tyto informace zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup. O informacích, poskytnutých v jiné než elektronické podobě, nebo mimořádně rozsáhlých elektronicky poskytnutých informacích postačí zveřejnit doprovodnou informaci vyjadřující jejich obsah.

Zveřejňování zápisů z jednání zastupitelstva a rady obce

- Zákon o obcích **neukládá povinnost zveřejňovat zápisy z jednání zastupitelstva obce ani rady obce** (pouze umožňuje jejich zpřístupnění občanům obce a dalším osobám)
- Obec může využít svého práva a tyto dokumenty dobrovolně zveřejnit, musí však zajistit plnou ochranu osobních údajů a ostatních zákonem chráněných informací (např. obchodní tajemství apod.)
- Tuto ochranu musí zabezpečit bez ohledu na to, že *zasedání zastupitelstva je veřejné* – „jednorázová veřejnost“ určité informace nečiní z dané informace informaci zveřejněnou ani informaci pro futuro kdykoli neomezeně zveřejnitelnou

Zveřejňování záznamů z jednání zastupitelstva

- Pořizování **zvukových i obrazových záznamů obcí z jednání zastupitelstva obce** podléhá pravidlům daným § 11 a násl. občanského zákoníku – *bez souhlasu zaznamenávaných jen pro úřední účely (pro pořízení zápisu), jinak je nutný jejich souhlas (např. pro účely dalšího šíření na internetu)*

Pro následné zveřejnění takového záznamu (poskytnutí na žádost) jsou dva názory:

- a) první vychází z veřejnosti zasedání a nepovažuje zaznamenané údaje za projevy osobní povahy,
- b) druhý akcentuje fakt, že přítomná veřejnost (mimo zastupitelů) činí své projevy sice veřejně, ale stále se jedná o projevy osobní povahy a proto pro zveřejnění je nutný souhlas zaznamenaných (postačí konkludentně)

Zveřejňování smluv uzavřených obcí

- **Zveřejňování smluv uzavřených obcí**
 - **povinnost mlčenlivosti** – zveřejnění nebrání (§ 19)
 - **ochrana důvěrných informací (§ 271 ObchZ)** – zveřejnění nebrání (§ 19)
 - **ochrana informací předaných výlučně druhou smluvní stranou** – zveřejnění brání za podmínek daných § 11 odst. 2 písm. a)
 - **ochrana obchodního tajemství (§ 17 ObchZ)** – ano, příslušné části se nezveřejní (§ 9)
 - **ochrana osobních údajů** – ano, příslušné části se nezveřejní (§ 8a)
 - **! Údaj o příjemci, výši a podmínkách čerpání veřejných prostředků není vyloučen z poskytnutí ani jako obchodní tajemství (§ 9 odst. 2), ani jako osobní údaj (§ 8b)**

Vyřizování žádostí o poskytnutí informací

- **Žádost může podat kdokoli** (jakákoli právnická nebo fyzická osoba)
- **Žádost lze podat ústně:** Není-li ihned vyřízena nebo není-li žadatel spokojen s jejím vyřízením, musí ji podat písemně (nápravné prostředky se uplatní jen u ústně podaných žádostí)
- **Žádost lze podat písemně:** jak v listinné podobě, tak v elektronické podobě. Není nutné ji podávat se zaručeným elektronickým podpisem, ale je nutné ji zaslat na adresu elektronické podatelny

Vyřizování žádostí o poskytnutí informací

- **Obec (obecní úřad) žádost vyřídí některým z následujících způsobů:**
 - Poskytne požadovanou informaci (ve lhůtě 15 dní ode dne doručení žádosti, přičemž ze zákonných důvodů lze lhůtu prodloužit max. o 10 dní)
 - Rozhodne o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace (v totožné lhůtě)
 - Žádost odloží, pokud se požadované informace nevztahují k jeho působnosti (ve lhůtě 7 dnů)
 - Žadatele odkáže na zveřejněnou informaci (ve lhůtě 7 dní ode dne doručení žádosti)
 - Rozhodne o částečném odmítnutí žádosti a ve zbytku vyřídí žádost jiným způsobem (informace poskytne, žádost zčásti odloží)

Vyřizování žádostí o poskytnutí informací

Vady žádosti:

- Není-li žádost podána na elektronickou podatelnu povinného subjektu (ledaže ji nezřizuje nebo nezveřejnil-li její adresu), není-li z žádosti zřejmé, že je požadováno v režimu InfZ a neobsahuje-li adresu pro doručování – **nejedná se o žádost podle InfZ (§ 14 odst. 4)**
- Brání-li nedostatek údajů o žadateli vyřízení žádosti – **vyzve žadatele do 7 dnů k jejímu doplnění a není-li doplněno, žádost odloží [§ 14 odst. 5 písm. a)]**
- Je-li žádost nesrozumitelná, příliš obecná nebo není zřejmé, jaká informace je požadována – **vyzve žadatele do 7 dnů k jejímu upřesnění a není-li upřesněno, žádost odmítne [§ 14 odst. 5 písm. c)]**

Vyřizování žádostí o poskytnutí informací

- **Obec (obecní úřad) žádost vyřídí některým z následujících způsobů:**
 - Poskytne požadovanou informaci (ve lhůtě 15 dní ode dne doručení žádosti, přičemž ze zákonných důvodů lze lhůtu prodloužit max. o 10 dní)
 - Rozhodne o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace (v totožné lhůtě)
 - Žádost odloží, pokud se požadované informace nevztahují k jeho působnosti (ve lhůtě 7 dnů)
 - Žadatele odkáže na zveřejněnou informaci (ve lhůtě 7 dní ode dne doručení žádosti)
 - Rozhodne o částečném odmítnutí žádosti a ve zbytku vyřídí žádost jiným způsobem (informace poskytne, žádost zčásti odloží)

Důvody pro neposkytnutí informace

- **Ochrana utajovaných informací (§ 7)**
- **Ochrana soukromí, projevů osobní povahy a osobních údajů (§ 8a)**
(výjimky jsou dány především § 5 odst. 2 ZOUÚ, § 12 OZ, § 8b InfZ)
- **Ochrana obchodního tajemství (§ 9)**
- **Ochrana důvěrnosti majetkových poměrů (§ 10)**
- **Ochrana ve specifických případech (§ 11), mj.**
 - ochrana vnitřních poměrů povinného subjektu - § 11 odst. 1 písm. a)
 - ochrana nových (podkladových) informací - § 11 odst. 1 písm. b)
 - ochrana informací předaných třetí osobou - § 11 odst. 2 písm. a)
 - ochrana autorských práv - § 11 odst. 2 písm. c) (+ § 14a)
 - ochrana rozhodovací činnosti soudů - § 11 odst. 4 písm. b)
 - ochrana trestního řízení a policejního vyšetřování - § 11 odst. 4 písm. a) + § 11 odst. 6
 - ochrana kontrolní činnosti povinného subjektu - § 11 odst. 3

Úhrada nákladů za poskytnutí informace

- **Obec může žádat za poskytnutí informací úhradu nákladů vymezených v § 17 odst. 1 InfZ a nařízení vlády č. 173/2006 Sb.** (kopie, technické nosiče dat, odeslání informací žadateli a mimořádně rozsáhlé vyhledání informací)
- **Podmínkou je předchozí vydání a zveřejnění *sazebníku úhrad za poskytování informací* - § 5 odst. 1 písm. f) InfZ**
- Úhrada musí být vyčíslena před poskytnutím informace a před uplynutím lhůty pro vyřízení žádosti musí být též odůvodněným způsobem oznámena žadateli
- Proti výši úhrady může žadatel podat stížnost, o níž rozhoduje nadřízený orgán (v případě obcí krajský úřad).

Nápravné prostředky proti postupu obce při vyřizování žádosti o poskytnutí informace

- **Odvolání proti rozhodnutí obce o odmítnutí žádosti - § 16**
 - 15 dní ode dne oznámení rozhodnutí
 - Nadřízený orgán rozhoduje do 15 dní ode dne předložení odvolání (to musí být předloženo do 15 dní)
- **Stížnost na postup obce při vyřizování žádosti o poskytnutí informace - § 16a**
 - Proti jakémukoli jinému vyřízení žádosti (včetně úhrady nákladů)
 - Musí být podána do 30 dnů ode dne uplynutí lhůty nebo ode dne doručení sdělení o odložení žádosti či oznámení o výši úhrady
 - Musí být předána nadřízenému orgánu do 7 dnů ode dne doručení, ten musí rozhodnout do 15 dnů ode dne jejího předložení

Výroční zpráva o poskytování informací (§ 18)

- **Musí být pořízena a zveřejněna do 1. března následujícího kalendářního roku**
- **Obsahuje zákonem specifikované údaje převážně evidenčního charakteru**
 - počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti,
 - počet podaných odvolání proti rozhodnutí,
 - opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které povinný subjekt vynaložil v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení,
 - výčet poskytnutých výhradních licencí
 - počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení,
 - další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona.

Dokladování názorů představitelů obce?

- *Příklad: Žádám o poskytnutí všech podkladů, na jejichž základě formuloval starosta obce v novinách své tvrzení o tom, že obec nebude podporovat změnu územního plánu*
 - Jedná se o přípustnou žádost o poskytnutí informace
 - Obec musí poskytnout ty informace, které před tím „vydala“ svému představiteli k formulaci veřejného prohlášení
 - Při vyřizování takové žádosti je nutné do spisu doložit prověrování, zda takové informace skutečně existují (např. prohlášeními věcně příslušných odborů, prohlášením starosty apod.)
 - Pokud žádné informace nejsou, je nutné žádost odmítnout rozhodnutím
 - Nejedná se o zdůvodňování stanoviska (politického) představitele povinného subjektu

Poskytování kopií smluv uzavřených obcí (obchodní tajemství)

- Za stejných podmínek, jako jejich zveřejňování
- Jestliže požadavek zní na poskytnutí *kopie smlouvy*, pak žádosti prakticky nelze vyhovět jinak než vydáním kopie (nestačí tedy jen výpis či souhrnná informace o obsahu smlouvy)

Poskytování informací o platech zaměstnanců obce a o odměnách členů zastupitelstev obcí

- **Platy zaměstnanců** – mají povahu osobního údaje a nelze na ně vztáhnout žádnou z výjimek daných § 5 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů ani § 8b InfZ (nemají povahu údaje vypovídajícího o úřední či veřejné činnosti ani povahu jednorázové platby z veřejného rozpočtu)

Test veřejného zájmu (*proporcionality mezi právem na ochranu osobních údajů a právem na informace*) – při jeho uplatnění by mohlo být v případě čelních představitelů povinných subjektů dovozeno, že právo na informace převažuje nad právem na ochranu osobních údajů

- **Odměny členů zastupitelstev obcí** – v případě uvolněných funkcionářů se jedná o přímo zveřejněný údaj, takže jej není třeba chránit, v případě neuvolněných se jedná o údaj, u něhož veřejný zájem nepochybně převyšuje nad ochranou tohoto údaje (na rozdíl od zaměstnance není zastupitel v pracovněprávním podřízeném postavení a vykonává volenou veřejnou funkci)

Informace ze správních spisů

- **Ve zcela zobecněné rovině se uplatní následující pravidla:**
 - Směřuje-li žádost přímo k nahlédnutí do správního spisu, vyřizuje se přímo v režimu § 38 správního řádu a InfZ se neuplatní (správní řád je v této části speciální)
 - Směřuj-li žádost k jinému způsobu získání konkrétní informace ze správního spisu, pak se neuplatní § 38 správního řádu (ani subsidiárně pro požadavek právního zájmu), ale žádost se vyřizuje plně v režimu InfZ, včetně důvodů pro neposkytnutí informace

Poskytování kopií zápisů z jednání zastupitelstva a rady obce, podkladové materiály

- **Zápisy z jednání zastupitelstva obce (včetně usnesení), usnesení ze schůzí rady obce**
 - bez omezení se poskytnou občanům obce a dalším osobám, které mají přímý a neomezený přístup podle § 16 odst. 2 písm. e)
 - ostatním s omezeními danými InfZ
- **Zápisy ze schůze rady obce**
 - Všem jen za podmínek daných InfZ, tedy včetně příslušných omezení
 - Neveřejnost schůze rady obce není důvodem pro odmítnutí informace
- **Podkladové materiály pro jednání zastupitelstva a rady obce**
 - **Před projednáním – možno odmítnout za podmínek § 11/1b)** (v případě zastupitelstva jen výjimečně, v případě rady může převážet neveřejnost jako legitimní důvod pro neposkytnutí informace)
 - **Po projednání** - § 11 odst. 1 písm. b) uplatnit nelze, takže se jedná o obecně vydatelný dokument po odstranění všech zákonem chráněných specifických částí

Opakované žádosti a žádosti o poskytnutí neexistujících informací

- **Opakované žádosti**
 - Lze ji rozhodnutím odmítnout, pokud již informace byla žadateli poskytnuta (pokud nikoli, např. z důvodu ochrany stanovené zákonem, je nutné žádost věcně vyřídit a s ohledem na § 12 InfZ prověřit, zda trvá důvod pro neposkytnutí informace); judikatura hovoří o tzv. *faktickém důvodu pro odmítnutí žádosti*
 - Teoreticky se uvažuje též o možnosti *odkazu na poskytnutou informaci*
- **Neexistence požadované informace**
 - Podle NSS se jedná o důvod pro odmítnutí žádosti (faktický důvod)

Děkuji za pozornost...

Kontakt

Ministerstvo vnitra

odbor dozoru a kontroly veřejné správy

e-mail: odbordk@mvcz.cz; tel. 974 816 429

[event. furek@mvcz.cz; tel. 974 816 421]

Internetová stránka – <http://www.mvcz.cz>

*metodická pomoc – metodiky k zákonům
o územních samosprávných celcích a k zákonu
o svobodném přístupu k informacím, výkladová
stanoviska apod.*

